

MUNTlig EKSAMEN FJELLREGIONEN

VÅREN 2026

-Retningslinjene godkjent i rektormøtet 5/9-25

Lokalt gitt eksamen

Eksamen i grunnskolen er regulert av opplæringsloven med forskrift og er sentralt eller lokalt gitt. Eksamen har som mål å gi informasjon om elevenes kompetanse ved avslutningen av opplæringen i faget. Skoleeier har ansvar for lokalt gitt muntlig eksamen i grunnskolen. Vedtatte retningslinjer er forpliktende for skolene. Rektor har ansvar for organisering og gjennomføring ved den enkelte skole.

Ved eksamensavvikling våren 2026 åpnes det ikke opp for gruppeeksamen, dette vil bli vurdert ved en senere anledning.

Retningslinjene er vedtatt i tråd med Regler for muntlig eksamen:

<https://www.udir.no/eksamen-og-prover/eksamen/muntlig-eksamen/>

Retningslinjene gjelder for kommunene Holtålen, Røros, Os, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal og Rendalen.

Muntlig eksamen 2026 avholdes på disse datoene: fredag 5.juni og fredag 12.juni

Fordeling skoler på disse datoene:

Fredag 5.juni 2026: SKOLER: Tynset ungdomsskole. Alvdal ungdomsskole, Fagertun og Kvikne

Fredag 12.juni 2026: SKOLER: Røros, Tolga, Hov, Os, Folldal

Målet med lokalt gitt eksamen

Målet med lokalt gitt eksamen er å gi elevene mulighet til å vise sin kompetanse i så stor del av faget som mulig. Forberedelse og gjennomføring av eksamen må legges til rette for at elevene får vise forståelse for begreper, metoder og sammenhenger i faget.

Oppmelding til lokalt gitt eksamen

Skolen melder sensorer til skoleeier. Det forventes at skolene melder inn minst like mange lærere som sensorer, som det antall sensorer skolen selv har behov for.

Skolen setter opp eksamenspartiene før eksamensperioden. Skolen deler elevene inn i partier på inntil 9 elever med kun muntlig eksamensform og inntil 6 elever med praktisk - muntlig eksamen.

Rektor på den enkelte skole trekker fag til det enkelte eksamenspartiet ved skolen.

Eleven får vite faget 48 timer før eksamen starter.

Selve oppgaven i muntlig –praktisk 48 timer før, øvrige fag 24 timer før eksamen starter.

Faglærer og sensor

Med sensor forstås både eksaminator og ekstern sensor. Det skal alltid være to sensorer. Minst en av sensorene skal være ekstern. Den andre sensoren er som oftest faglæreren til eleven (eksaminator). Eksaminatoren har ansvar for og styrer kommunikasjonen under presentasjonen og i dialogen med elevene. Ekstern sensor kan stille avklarende og utdypende spørsmål ved avslutningen av samtalen.

Før eksamen

Skoleeiers ansvar

Muntlig eksamen er skoleeiers ansvar. De lokale retningslinjene gjelder for kommunene i Fjellregionen. Retningslinjene skal bidra til å sikre forutsigbarhet, tydeliggjøre forventninger og gi en felles forståelse for ansvar og rammer for eksamenssituasjonen.

Rektors ansvar

Rektor har ansvar for gjennomføringen av muntlig eksamen på sin skole.

Dette innebærer:

- Sørge for at alle faglærere på 10. trinn er godt kjent med de lokale retningslinjene for muntlig eksamen
- Sørge for at elevene er kjent med tidsplan, rammer og regler for muntlig eksamen
- Sikre at foresatte og elever har fått informasjon om reglene for klagerett knyttet til muntlig eksamen
- Sørge for at det utarbeides en plan for gjennomføring av eksamen på egen skole
- Trekke eksamensfag og elever i samarbeid med skoleeier.
- Sende oppnevningbrev og fagrapport på epost til rektor ved skolen der sensor arbeider. Videre sende oppnevningbrev til sensorer ved egen skole.
- Gi faglærere ved egen skole og lærere som skal ha sensoroppdrag på andre skoler beskjed om hvilket fag de skal sensurere i og hvor mange elever som er satt opp i eksamenspartiet 14 dager før elevene får vite hvilket fag de er trukket ut i (elevenes sperrefrist).
- Sperrefrist = Fristen for når informasjon om eksamenstrekk kan gjøres kjent for sensorene/elevene ved lokalt gitt eksamen

Dvs. Skolene som har eksamen 5.juni 2026

- elevene får vite faget 3.juni.

Da er onsdag 20.mai 2026 datoen for utsendelse av oppnevningbrev, fagrapporter og kriterier til rektor ved den andre skolen. Rektor videre sender.

Og faglærere ved egen skole får vite faget, men ikke hvilke elever.

Skolene som har eksamen 12.juni 2026:

- elevene får vite fagene 10.juni.

Da er onsdag 27.mai 2026 datoen for utsendelse av oppnevningbrev, fagrapporter og kriterier til rektor ved den andre skolen. Rektor videre sender.

Faglærere ved egen skole får vite faget, men ikke hvilke elever.

- Melde opp sensorer til lokalt gitt muntlig eksamen til koordinator for eksamensnettverket innen 24.okt 2025. Skolen skal melde opp like mange sensorer som det antall sensorer skolen selv har behov for (helst flere - for å ha reserver -og flere fag å velge mellom).
- VIKTIG å fylle ut HVILKE FAGLÆRERE dere har til rådighet på 10.trinn – gjelder spesielt de mindre skolene
- Motivere spansk og tysklærere til å stille som sensorer, selv om de ikke underviser på 10.trinnet (blir bestandig manko på spansk/tysk -lærere som sensorer)
- Påse at faglærer og de av lærerne som skal brukes som sensor på andre skoler har tilfredsstillende kompetanse.
- Sikre at faglærer er i dialog med sensor som forberedelse til eksamensgjennomføringen

Faglærers ansvar

Faglærer har ansvar for å legge til rette for at elevene får en så god eksamensgjennomføring som mulig. Dette innebærer blant annet:

- Å følge gjeldende felles retningslinjer for muntlig eksamen
- At elevene så tidlig som mulig gjøres kjent med rammene for muntlig eksamen
- Å utarbeide forslag til eksamensoppgaver som drøftes med sensor
- Å utarbeide en fagrapport som elevene gjøres kjent med. Fagrapporten leveres rektor, som videresender denne til mottaksskolen sammen med oppnevningbrev
- Å ta kontakt med sensor så snart kontaktinformasjon er videreformidlet av rektor

Fagrapport

Det er kompetansemålene i faget som danner grunnlaget for eksamen. Faglærer har ansvar for å utarbeide fagrapport. Rapporten skal beskrive de emner, temaer, arbeidsmåter, prosjekter eller lignende som det har vært arbeidet med for å nå fagets kompetansemål. Fagrapporten leveres rektor, som sender denne sammen med oppnevningbrev til rektor ved skolen for ekstern sensor. Dette kan sendes elektronisk. Forsendelsen må være på mottakerskolen senest 2 uker før elevenes sperrefrist.

Elevene må være kjent med hva som står i fagrapporten i god tid før eksamen.

Det er viktige at fagrapporten oppfyller hensikten. Det overlates til den enkelte skole å bestemme hvilken utforming fagrapporten skal ha, men som minimum bør den inneholde:

- Tema/hovedområde
- Kompetansemål
- Arbeidsmåter, og hva som er vektlagt i arbeidet
- Ekskursjoner
- Kilder/lærestoff

Det er sensors jobb å påpeke om en fagrapport er for snever. Sensors utgangspunkt vil være å måle elevens breddekompetanse ut fra fagrapporten.

Det er ekstern sensors jobb å godkjenne oppgavesettet på bakgrunn av fagrapporten.

Rammer for eksamen

Sensor og faglærer får melding om trekkfag 2 uker før eksamen. Meldingen er taushetsbelagt. Hvilke elever som skal opp i faget gis det melding om ved sperrefristens

utløp.

Skolen kan ikke gjennomføre lokalt gitt muntlig eksamen med forberedelsedel på mandager og første dag etter offentlige helligdager/høytidsdager.

Forberedelsedelen skal ha minimumstid på 24 timer, og maksimumstid 48 timer.

48 timer før eksamen

Skolen skal gi eleven melding om hvilket fag elevene er trukket ut i 48 timer før eksamen starter. I fag med muntlig - praktisk eksamensordning, starter forberedelsestida 48 timer før eksamen. Dette gjelder fagene matematikk, naturfag, arbeidslivsfag og matematikk fordypning, dersom skolen tilbyr det.

24 timer før eksamen: forberedelsedel

Forberedelsedelen begynner 24 timer før eksamen starter i de andre fagene.

Eleven får eller trekker et tema og/eller en problemstilling. Det er flere måter å organisere forberedelse og eksamen på, utover å starte med en presentasjon.

Fra og med eksamen våren 2021 er det ikke lenger krav om en presentasjon som innledning til samtalen. Å oppheve kravet til obligatorisk presentasjon, gir større fleksibilitet for hvordan elever og sensorer bruker forberedelses- og eksamenstiden. Det er flere måter å organisere forberedelse og eksamen på. Endringen gir elevene mulighet for å velge blant flere relevante måter å vise sin kompetanse. Dette bør tilpasses fagene. Det er viktig at valgt metode er godt kjent for eleven. Dialogen mellom sensor og faglærer blir viktig i forhold til hva eleven kan bringe med seg inn i eksamen. Hva som kan være aktuelle innganger til fagsamtalen i stedet for en tradisjonell presentasjon drøftes av lærerne på fagdager.

For elever som velger å forberede en presentasjon gjelder følgende:

Ut fra oppgaven skal det forberedes en presentasjon som skal være utgangspunkt for fagsamtalen. Denne bør ikke utgjøre mer enn 1/3 av eksamenstiden.

Forberedelsesdagen er en obligatorisk skoledag, og elevene har rett på et pedagogisk tilbud.

Det betyr at eleven skal møte på skolen og ha tilgang på veiledning fra en lærer.

Forberedelsen skal hjelpe eleven til å se sammenhengen mellom tema/problemstilling og læreplanen i faget.

Forberedelsedelen er en del av eksamen, og elever som har dokumentert fravær på forberedelsesdagen har automatisk dokumentert fravær fra eksamensdagen.

Elever som ønsker å delta på eksamen selv om de har dokumentert fravær på forberedelsesdagen, skal ikke hindres i dette. Elever som ikke har dokumentert fravær på forberedelsesdagen må møte på eksamen.

Eksamensoppgaven

Faglærer har ansvar for å utarbeide oppgavene til eksamen. Eksamen skal være i samsvar

med læreplanverket. Eksamensoppgaven skal angi et tema og/eller en problemstilling som eleven skal ta utgangspunkt i.

Muntlig eksamen skal ikke organiseres på en slik måte at eleven bare prøves i en liten del av læreplanen for faget. Dette har konsekvenser blant annet for formuleringen av tema/problemstilling til forberedelsedelen og de spørsmål som stilles under selve eksamineringen.

Eksamensoppgaven må være såpass åpen at eleven kan ta egne valg for innhold og form, og formulert på en måte som legger til rette for at eleven kan få vist sin samlede kompetanse i faget. Dette betyr at temaet/problemstillingen må være tilstrekkelig omfattende til at det være naturlig å trekke inn flere deler av læreplanen under selve eksamineringen.

Elevene skal være kjent med og ha arbeidet med eksamensliknende oppgaver før selve eksamen.

Faglærer har ansvar for å ta kontakt med sensor så snart som mulig når eksamensfaget er gjort kjent av rektor. Perioden frem til eksamen skal brukes til å samarbeide om og ferdigstille eksamensoppgaver og vurderingskriterier som skal benyttes under eksamen. Hvis sensor ønsker å foreslå endringer, må faglærer ha beskjed om dette så raskt som mulig.

Faglærer og sensor skal sammen påse at eksamensoppgaver og vurderingskriterier sikrer at eksamen er i samsvar med læreplanverket og forskrift til opplæringsloven. Ved uenighet om tema/problemstilling og oppgaver, er det etter dialog og drøfting sensor som avgjør.

Det er normalt faglærer som er eksaminator.

Sensor skal ha mulighet til å delta i fagsamtalen. Faglærer og sensor må i forkant avklare på hvilken måte sensor skal delta i fagsamtalen.

Det er ikke muligheter for å kalle inn elever til en ny samtale (hvis sensor er usikker på karakter)- etter at eleven er ferdig med sin eksamen.

Lyttemateriell i engelsk og fremmed språk

Til muntlig eksamen kan lytteforståelse vurderes på ulike måter, for eksempel gjennom interaksjon under eksaminering og ved bruk av ulikt lyttemateriell.

Dersom skolen velger å bruke lyttemateriell til muntlig eksamen, skal dette være en del av forberedelsen og/eller inngå i de 30 minuttene kandidaten har til rådighet. En lytteprøve skal ikke gis i tillegg til gjennomføring av eksamen, f.eks. 30 minutter før eksamen starter.

Elever med behov for særskilt tilrettelegging av eksamen

Elever med ulike hjelpebehov har rett på særskilt tilrettelegging av eksamen slik at de kan få vist kompetansen sin ut fra kompetansemålene for fag i læreplanen. Dette kan gjelde elever med syns-, hørsels- eller talevansker eller andre særskilte vansker som kan hemme elevenes muligheter til å få vist sin kompetanse i faget.

Tilretteleggingen må være tilpasset den enkeltes behov og være egnet til å utligne elevens vansker så langt råd er. Tilretteleggingen må ikke føre til at elevene får fordeler framfor andre elever og må heller ikke være så omfattende at elevene i praksis ikke blir prøvd i gjeldende kompetansemål i faget. Dersom et tema er knyttet til et kompetansemål hvor det er krav om skriftlige eller muntlige ferdigheter, må disse ferdighetene prøves også hos elever med særskilte behov for tilrettelegging.

Alle elever som går opp til eksamen, skal få anledning til å vise sin kompetanse i forhold til kompetansemål for fag og vurderes etter samme kjennetegn på måloppnåelse i faget som klassen for øvrig. Rektor avgjør etter samråd med eleven og de foresatte hvilken

tilrettelegging som skal gjøres. Vedtak om særskilt tilrettelegging av eksamen krever ikke vedtak om spesialundervisning, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-29.

Under eksamen

Gjennomføring av muntlig eksamen

Gjennomføringen av muntlig eksamen skal vare inntil 30 minutter for elever som kun har muntlig eksamen som eksamensform.

For elever som trekkes opp i fagene matematikk, naturfag, arbeidslivsfag og matematikk fordypning, skal eksamen være muntlig- praktisk, og prøvetida vil ved denne eksamen vare inntil 45 minutter.

Det vil si at det ikke er anledning til å kalle elever inn på nytt, eksamen skal vare inntil 30 min i fagene som ikke er muntlig-praktisk/inntil 45 minutter i muntlig –praktisk.

Målet med gjennomføring av eksamen er at eleven skal få anledning til å vise kompetanse i så stor del av faget som mulig. Sensorene må derfor stille spørsmål som gir eleven anledning til å vise bredest mulig kompetanse i faget. En eksamen som bare prøver noen kompetansemål, vil være i strid med prinsippet om at eleven skal få mulighet til å vise kompetanse i så stor del av faget som mulig. Sensorene skal lete etter den kompetansen eleven har, og ikke lete etter det eleven ikke kan.

Elevens kompetanse skal vurderes opp mot kompetansemål angitt i fagrapporten og i henhold til eventuelt fastsatte kjennetegn på måloppnåelse. Elevene må være forberedt på at alle kompetansemål i fagrapporten kan trekkes inn i fagsamtalen.

Eksaminator må sikre tid til ekstern sensor for eventuelle utdypende spørsmål ved avslutning av samtalen. Både eksaminator og sensor skal bidra til god kommunikasjon og skape trygghet for eleven.

Presentasjon og fagsamtale

Kravet om en presentasjon som utgangspunkt for samtalen under muntlig eksamen er opphevet fra 1.august 2020.

For elever som velger å lage presentasjon til eksamen gjelder følgende:

- Eleven presenterer temaet/problemstillingen.
- Eksaminator og sensor kan bruke presentasjonen som et utgangspunkt for fagsamtalen med eleven. I fagsamtalen stiller eksaminator og sensor spørsmål for å sikre et best mulig vurderingsgrunnlag. Fagsamtalen vil være en utdyping, drøfting og analyse av tema i presentasjonen.

Presentasjonen kan fortsatt brukes, men det er frivillig for elevene. Presentasjonen er ikke en del av det praktiske innslaget på eksamen.

Å fjerne kravet til obligatorisk presentasjon under muntlig eksamen gir større fleksibilitet for hvordan elever og sensorer kan bruke forberedelses –og eksamenstiden.

Kandidatens forberedelser skal fungere som støtte under eksaminasjonen og skal ikke vurderes.

Muntlig formidlet kompetanse

Muntlige ferdigheter er en av de fem grunnleggende ferdighetene, og hvordan denne ferdigheten er uttrykt i læreplanene for fag, varierer. Kriterier for vurdering av eksamen vil

derfor også variere. Noen fag har egne kompetansemål som handler om å kunne presentere/kommunisere faglig innhold. Muntlige ferdigheter vil derfor inngå som en større del av vurderingen av elevens samlede kompetanse i enkelte fag. Det er kompetansemålene som er grunnlaget for vurderingen av elevens muntlige fagkompetanse.

Hjelpemidler

Tilgang til eller begrensninger i digitale eller andre former for hjelpemidler til eksamen, bør begrunnes ut fra kompetansemålene i læreplanen, fagenes egenart, fagets nivå og eventuelle nye digitale oppgaveformater. Elevene er selv ansvarlig for å melde behov for utstyr i forbindelse med eksamen.

Dersom eleven har krav på særskilt tilrettelegging, tar rektor avgjørelse i tråd med opplæringsloven.

Vurderingsgrunnlag

Det er kompetansen som vises på eksamensdagen som vurderes og forberedelsedelen er ikke en del av vurderingsgrunnlaget. Henvisning til § 3-27 i forskrift til opplæringsloven: Forberedelsedelen skal forberede elevene på utfordringer og oppgaver de møter på eksamen i faget. Det presiseres i bestemmelsen at det er kompetansen som vises på eksamensdagen som skal vurderes, og tydeliggjør at forberedelsene ikke er en del av vurderingsgrunnlaget. Hvis sensorene er uenige om karakteren, er det ekstern sensor som bestemmer.

Ekstern sensor gjør kjent og begrunner karakteren for eleven.

Klage på muntlig eksamen

Ved klage på lokalt gitt eksamen kan ikke eleven få endret karakteren. Eleven kan bare klage på at det er gjort formelle feil som har hatt noe å si for eksamensresultatet. Formelle feil kan være for sen beskjed om fag, dårlig opptreden fra sensorene eller at sensorene legger vekt på innsats.

Dersom eleven har innsigelser mot gjennomføringen av eksamen, skal rektor innhente uttalelse fra eksaminator og ekstern sensor, og sender disse sammen med klagen og sin egen uttalelse til klageinstansen. Eleven skal få kopi av disse uttalelsene.

Evalueringsgjennomføring

Rektor har ansvar for at skolen bidrar til evaluering av eksamen. Dette vil gi nødvendig informasjon for å kunne iverksette eventuelle forbedringstiltak. Evaluering drøftes i rektormøtene i forbindelse med eksamen.